

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик початкової освіти

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 6

Кам'янець-Подільський
2022

**УДК 373.2(063)
С-91**

Рецензенти:

Лабунець В.М.,

доктор педагогічних наук, професор, декан педагогічного факультету Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Галаманжук Л.Л.,

доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методик дошкільної освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Редакційна колегія:

Бахмат Н.В. доктор педагогічних наук, професор;

Гудима Н.В. кандидат філологічних наук, доцент;

Ковальчук О.В. кандидат педагогічних наук

*Рекомендовано до друку вченою радою
Кам'янець-Подільського національного університету
імені Івана Огієнка
(протокол No 6 від 26 травня 2022 р.)*

С-91 Сучасні технології початкової освіти: реалії та перспективи. Збірник наукових праць. Випуск 6. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, педагогічний факультет, кафедра теорії та методик початкової освіти; редакційна колегія: Бахмат Н.В., Гудима Н.В., Ковальчук О.В. Кам'янець-Подільський : Видавець Ковальчук О.В., 2022. 76 с.

ISBN 978-617-8105-03-7

У збірнику наукових праць розміщено матеріали, які стали результатом науково-дослідної та пошукової діяльності науковців, викладачів, учителів і здобувачів закладів вищої освіти. Досліджено актуальні проблеми впровадження сучасних технологій в освітній процес дошкільної, початкової та вищої школи.

ISBN 978-617-8105-03-7

УДК 373.2(063)

© Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2022

ЗМІСТ

Главіцька Вікторія

Ефективність застосування самостійної роботи під час вивчення української мови в 3 класі 4

Городиська Оксана

Методика формування іншомовної професійно орієнтованої лексичної компетентності майбутніх вчителів початкових класів 9

Заплітна Тетяна, Ольга Ковальчук

Навчально-розвивальний потенціал дидактичних ігор в освітньому процесі початкової школи 14

Киричок Інна, Турчин Тамара

Структурно-компонентна характеристика дискурсивної компетентності майбутніх учителів початкових класів 17

Ковальчук Анатолій, Дорож Ірина

Аксіологічний підхід до формування мотивів технологічної діяльності здобувачів початкової освіти 19

Тетяна Льода, Довгань Олена

Методика організації леґо-конструювання в освітньому просторі нової української школи 23

Мартіна Олеся

Комунікативні умови формування мовленнєвої компетентності молодших школярів 27

Московчук Людмила

Педагогічні умови формування умінь критичного мислення здобувачів початкової освіти на уроках математики 30

Московчук Людмила, Мудряк Крістіна

Умови ефективного використання мультимедійних технологій на уроках математики в початковій школі 33

Олинець Тетяна

Розвиток іншомовної лексичної компетентності молодших школярів засобами методу TPR (повної фізичної реакції) 37

Петрикiна Ірина

Інтегроване навчання в умовах нової української школи 40

Пилипів Наталія, Гудима Наталія

Медіаграмотний учень початкових класів – запорука здобуття якісної освіти 44

Попович Анжеліка

Роль методу спостереження за стилістичним забарвленням мовних одиниць у підготовці сучасного вчителя 48

Рудак Ірина, Бахмат Наталія

Креативне освітнє середовище нової української школи як чинник розвитку здобувачів початкової освіти 52

Тетяна Семенова, Мелєкєсцева Наталія

Ментальні карти як засіб навчання іншомовного лексичного матеріалу в початковій школі 56

Тищук Юлія, Турко Ольга

Шляхи формування медіаграмотності молодших школярів 59

Третяк Наталія

Естетичне виховання молодших школярів засобами художніх творів на уроках літературного читання 63

Шевчук Зореслава, Марчук Людмила

Удосконалення орфографічних навичок студентів нефілологічних спеціальностей на практичних заняттях із дисципліни «українська мова за професійним спрямуванням» 67

Список використаних джерел

1. Копняк Н. Б., Крупська Т. О. Ментальні карти як засіб візуалізації навчального матеріалу у початковій школі. *Молодий вчений*. 2019. № 5.2 (69.2). С. 148-153.
2. Рубцова М. А. Використання технології “mind-maps” (інтелект-карт) при роботі з лексичним матеріалом. *Матеріали II Міжнародної науково-методичної конференції «Сучасні підходи до навчання іноземної мови: шляхи інтеграції школи та ВНЗ»*. Харків: Видавництво ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2012. С. 122-124.
3. Buzan T. The ultimate book of mind maps. URL : <https://ia902601.us.archive.org/20/items/pdfy-MEuyCwZKGT3fqH56/The%20Ultimate%20Book%20of%20Mind%20Maps%20-%20Tony%20Buzan.pdf> (дата звернення: 20.05.2022).
4. Buzan T., Buzan B. The Mind Map Book: How to Use Radiant Thinking to Maximize Your Brain’s untapped Potential. First Dutton Printing, 1994. 320 p.

Юлія Тищук,

магістрантка факультету педагогіки та психології
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка;

Ольга Турко,

кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри філологічних дисциплін
початкової та дошкільної освіти
Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ МЕДІАГРАМОТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Початкова школа сьогодні стає тим інформаційно-освітнім середовищем, яке формує медіаграмотну особистість, медіаспоживача, що вміє знаходити потрібну інформацію і перевіряти її достовірність, медіаторця, який грамотно і відповідально створює власні медіапродукти.

Мета статті – описати шляхи формування медіаграмотності молодших школярів.

Проблеми медіаосвіти початкової школи представлені у працях В. Маламед, О. Волошенюк, С. Пензай; питання формування медіакомпетентності молодших школярів висвітлені у роботах В. Вайдінгера, Р. Голоба, Е. Лі, Г. Дегтярьової, В. Іванова, В. Літостанського та ін.

Медіаграмотність трактують як рівень медіакультури, який стосується вміння користуватися інформаційно-комунікативною технікою, виражати себе і спілкуватися за допомогою медіазасобів, свідомо сприймати і критично тлумачити інформацію, відділяти реальність від її віртуальної симуляції, тобто розуміти реальність, сконструйовану медіаджерелами, осмислювати владні стосунки, міфи і типи контролю, які вони культивують [1, с. 8].

Формування медіаграмотності учнів молодшого шкільного віку відбувається на основі таких навичок:

- естетичні і креативні навички: здатність бачити, чути, створювати й інтерпретувати медіаконтент;
- інтерактивні навички: здатність спілкуватись за допомогою медіа і приміряти на себе різні медіаролі;
- навички критичного аналізу – уміння інтерпретувати і розуміти значення різних медіа контентів;
- навички безпеки – вміння знаходити вихід зі скрутних ситуацій і уникати їх; найважливіші навички безпечної поведінки у віртуальному просторі – захист приватного простору і вміння уникати шкідливих контактів і контенту.

Медіаграмотність пов'язана із *комунікативною компетентністю*, тобто:

- здатністю орієнтуватися у різноманітних ситуаціях спілкування;
- спроможністю ефективно взаємодіяти з оточенням завдяки розумінню себе й інших у постійній видозміні психічних станів, міжособистісних відносин і умов соціального середовища;
- адекватною орієнтацією людини в самій собі – власному психологічному потенціалі, потенціалі партнера, у ситуації;
- готовністю і вмінням будувати контакт із людьми;
- внутрішніми засобами регуляції комунікативних дій;

- знаннями, вміннями і навичками конструктивного спілкування;
- внутрішніми ресурсами, необхідними для побудови ефективної комунікативної дії у визначеному колі ситуацій міжособистісної взаємодії [3, с. 361–362].

Лише медіаграмотний педагог може сформувати медіаграмотність у дитини. *Медіаграмотність педагога* – це інтегрована характеристика його особистості, в основі якої – мотиви, знання, уміння, цінності, здатність забезпечити медіаосвіту здобувачів освіти [2, с. 233].

Процес формування навичок медіаграмотності здобувачів початкової освіти є ефективним за таких педагогічних умов:

1. Готовність учителя впроваджувати медіаосвіту в освітній процес початкової школи. Для реалізації цього завдання вчитель сам повинен бути медіакомпетентним: розуміти особливості створення й функціонування медіа; вивчати негативні чинники, форми, способи впливу медіа, комп'ютерних технологій та методи захисту від них; дотримуватися правил безпеки в Інтернеті та соціальних мережах; розпізнавати ознаки інтернет-залежності школярів, попереджати й усувати їх. Сучасні електронні медіа та інші медіапродукти, у яких поєднуються можливості всіх існуючих ЗМІ, зумовлюють реалізацію комплексу функцій впливу на оточуючих. Така багатофункціональність сприяє відкриттю широкого діапазону можливостей щодо вдосконалення освітнього процесу. Це, своєю чергою, вимагає від учителя використання у роботі електронних медіаресурсів, уміння планувати та чітко розуміти цілі і завдання своїх занять.

Сучасному педагогу Нової української школи необхідно мати високий рівень професійної культури, надавати перевагу творчому мисленню, постійно орієнтуватися на пошук та новизну, використовувати науково-технічні знання для вирішення технічних проблем.

2. Партнерська взаємодія школи та сім'ї. Роль медіаосвіти зростає у молодшому шкільному віці, оскільки вона допоможе уникнути загроз, що можуть виникнути у звичайних домашніх щоденних видах діяльності дітей: перегляді телевізійних програм, прослуховуванні музики, роботі з інформацією, здобутої в Інтернеті, користуванні смартфоном, планшетом тощо.

Взаємозв'язок школи з батьками щодо питань медіаосвіти забезпечується шляхом застосування традиційних форм (батьківські збори, засідання батьківського комітету, індивідуальні бесіди вчителів із батьками), так і спеціально розроблених заходів (лекцій і семінарів за участі педагогів і спеціалістів).

3. Організація різноманітних форм роботи й навчальних завдань, вправ, спрямованих на розвиток навичок медіаграмотності здобувачів початкової освіти, та систематичне їх застосування в освітньому процесі початкової школи.

Реалізація медіаосвіти в середовищі початкової школи здійснюється на уроках, виховних годинах, у проєктній діяльності, рольових іграх тощо. Діти молодшого шкільного віку радо сприймають використання засобів медіа на уроках і під час виконання домашніх завдань. Також вони із задоволенням відвідують пов'язані з темою уроку перегляди фільмів, виставки.

Отже, навички медіаграмотності є надзвичайно актуальним в умовах сьогодення – в період вірусних атак, широкого розповсюдження фейків та джінси, медіаманіпуляцій, пов'язаних із поширенням коронавірусної хвороби COVID-19, вакцинації та в умовах воєнного стану на сході нашої країни.

Список використаних джерел

1. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція) (2016). URL: <https://ms.detector.media/mediaosvita/post/16501/2016-04-27-kontseptsiya-vprovadzhennya-mediaosvity-v-ukraini-nova-redaktsiya/> (дата звернення: 14.01.2021).

2. Медіаосвіта та медіаграмотність : підручник ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; за науковою редакцією В. В. Різуна. Київ : Центр вільної преси, 2012. 352 с.

3. Турко О. Шляхи формування інфомедійної грамотності в майбутніх фахівців із початкової та дошкільної освіти засобами курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)» *Інфомедійна грамотність – невід'ємна складова навчального процесу закладу вищої освіти*. збірник статей Київ : Академія української преси, IREX, Центр Вільної преси, 2021. С. 360–366.

Наукове видання

Редакційна колегія:

Бахмат Н.В. доктор педагогічних наук, професор;

Гудима Н.В. кандидат філологічних наук, доцент;

Ковальчук О.В. кандидат педагогічних наук

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 6

Підписано до друку 07.06.2022 р. Формат 60x84/16
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Друк офсетний
Ум.друк. арк. 4,42. Тираж 60. Зам. 068

Видавець Ковальчук О.В.
32315, Хмельницька обл., м. Кам'янець-Подільський,
вул. Васильєва, 13, корп. А, 37.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 7057 від 25.05.2020 р.